

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

อังสนา วิศรุตเกษมพงศ์^{1*}, สมจิตร เมืองพิล²

^{1*}วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา ²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Factors Related to the Intention to Repeat Pregnancy among Pregnant Adolescents

Angsana Wisarutkasempong^{1*}, Somjit Muangpin²

¹Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima ²Faculty of Nursing Khon Kaen University

หลักการและวัตถุประสงค์: การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นเป็นปัญหาทางสาธารณสุขและสังคมที่สำคัญ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น

วิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาไปข้างหน้าในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์ที่ 2 ขึ้นไปจำนวน 70 รายที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เมษายน 2556 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ และความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและ Binary Logistic Regression

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่าง 52 รายตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ มีอายุเฉลี่ย 18.09 ปี (SD = 1.7) อายุขณะตั้งครรภ์แรกเฉลี่ย 16.16 ปี (SD = 1.07) ร้อยละ 87 ตั้งครรภ์ที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ได้แก่ อายุ (OR=0.167; 95%CI=0.041– 0.686), อายุสามี (OR=0.286; 95%CI =0.085 – 0.959), ประวัติการคุมกำเนิด (OR=0.625; 95%CI=0.502 – 0.778), เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ (OR= 0.015; 95%CI=0.005 – 0.475), การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (OR=0.020; 95%CI=0.002 – 0.174) และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ (OR=0.213; 95%CI= 0.055 – 0.817) ตามลำดับ

สรุป: หญิงวัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำมักเป็นวัยรุ่นตอนปลาย มีสามีอายุมากกว่า ไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ เจตคติทางบวกต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือเชื่อว่าบุคคลใกล้ชิดคาดหวังให้ตนเองตั้งครรภ์ซ้ำ และรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับดี ข้อเสนอแนะในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นควรประเมินความตั้งใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด

Background and objectives: Repeat pregnancy in adolescent is a serious concern problem for the public health and the society. This study aimed to determine factors related to the intention to repeat pregnancy among adolescents.

Methods: This is a prospective descriptive study. The sample was 70 multiparous adolescents who attended prenatal care unit at Maharat Nakhon Ratchasima hospital during January to April 2013. Data was collected by using questionnaires comprising the demographic data, the attitude towards repeated pregnancy, the subjective norm, the perceived behavior efficacy in preventing repeated pregnancy, and the intention to repeat pregnancy. Data was analyzed using descriptive statistics, and the Binary Logistic Regression.

Results: Among 52 participants who intend to have repeated pregnant adolescents, the average age was 18.09 years (SD=1.7). The average age of those who have the first pregnancy was 16.16 years (SD=1.07). The 87% of pregnant adolescents had second pregnancy. Factors found to be related to the intention to repeat pregnancy include the age (OR=0.167; 95%CI=0.041 – 0.686), age of husband (OR=0.286; 95%CI=0.085 – 0.959), history of contraceptive (OR=0.625; 95%CI=0.502 – 0.778), the attitude towards repeat pregnancy (OR=0.015; 95%CI=0.005 – 0.475), the subjective norm (OR=0.020; 95%CI=0.002 – 0.174) and the perceived behavior efficacy in preventing repeat pregnancy (OR=0.213; 95%CI=0.055 – 0.817) respectively.

*Corresponding author: อังสนา วิศรุตเกษมพงศ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา

คำสำคัญ: การตั้งครรภ์ซ้ำ, ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ, หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

Conclusions: Pregnant adolescents who have intention to repeat pregnancy mostly were the late adolescence. Those who have older husbands and no contraceptive or contraceptive inconsistency, had positive attitude towards pregnancy, had the subjective norm or believed that their close relatives wanted them to have repeat pregnancy. They also perceived that they have good behavior efficacy in preventing pregnancy. The study suggested that to prevent repeat pregnancy in adolescents by evaluate intention and factors related to intention to repeat pregnancy among adolescent mothers after giving birth.

Key words: Repeat pregnancy, Intention to repeat pregnancy, Pregnant Adolescents

ศรีนครินทร์เวชสาร 2558; 30 (3): 262-269 . ♦ Srinagarind Med J 2015; 30 (3): 262-269 .

บทนำ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาสาธารณสุขและสังคมทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ปัจจุบันมีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นประมาณ 16 ล้านคนต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 95 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา¹ และวัยรุ่นมักมีการคลอดบุตรคนที่ 2 ภายใน 1 ปี ร้อยละ 25² สำหรับประเทศไทยพบสถิติการคลอดบุตรในวัยรุ่นประมาณร้อยละ 14³ ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 1 ในภูมิภาคเอเชีย⁴ เป็นการตั้งครรภ์ซ้ำร้อยละ 17-21 ของการตั้งครรภ์วัยรุ่น^{5,6} การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลต่ออัตราทุพพลภาพ และการตายของมารดาโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา⁷ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยเฉพาะกรณีตั้งครรภ์ซ้ำ กล่าวคือ การตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นจะเพิ่มอุบัติการณ์เกิดภาวะโลหิตจางขณะตั้งครรภ์⁸ ภาวะครรภ์เป็นพิษ⁹ การคลอดก่อนกำหนด^{10,11} มีภาวะเครียดและซึมเศร้าขณะตั้งครรภ์¹² มีความคิดหรือพยายามฆ่าตัวตาย¹² ขาดโอกาสในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น^{13,14} ขาดโอกาสในการทำงานและขาดรายได้^{13,15} ส่วนทารกที่เกิดจากการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นมักเพิ่มอุบัติการณ์ตายปริกำเนิด¹⁶ และการทอดทิ้งบุตรเพิ่มขึ้น¹⁷

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย โดยเฉพาะความตั้งใจตั้งครรภ์ ซึ่งร้อยละ 59.3 ของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเกิดจากความตั้งใจมีบุตรของมารดาวัยรุ่นเอง⁵ ความตั้งใจ (intention) เป็นตัวกำหนดให้บุคคลกระทำหรือ

ไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่บุคคลคาดหวัง ดังเช่น การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความตั้งใจมีบุตรของมารดาวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ^{18,19} จากแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behaviors)²⁰ กล่าวว่า ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลมีเจตคติทางบวกต่อพฤติกรรม มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และรับรู้ว่าตนเองสามารถควบคุมพฤติกรรมนั้นให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่นจึงเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยรวมถึงบริบทของวัยรุ่น ได้แก่ ประวัติการแท้ง ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวตนเอง สามีอายุมากกว่า²¹ ขณะตั้งครรภ์แรกมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 ปี^{18,22} คุณกำเนิดไม่สม่ำเสมอหรือไม่คุมกำเนิดหลังคลอดครั้งแรก^{22,23} ไม่ได้เรียนต่อหลังจากคลอดครั้งแรก^{14,18} แต่งงานใหม่ และพึ่งพาการเงินจากสามี²⁴ ฐานะยากจน และไม่ได้ประกอบอาชีพ^{13,15} เป็นต้น

ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่นมีความเกี่ยวข้องกับเจตคติทางบวกต่อการตั้งครรภ์แรก^{23,25,26} การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือการรับรู้ของมารดาวัยรุ่นว่าบุคคลที่มีความสำคัญคาดหวังให้ตั้งครรภ์ เช่น สามีต้องการให้ตั้งครรภ์²¹ หรือการมีบุคคลใกล้ชิดเคยเป็นแม่วัยรุ่นมาก่อน เช่น มารดา พี่สาว หรือญาติพี่น้อง²⁵ หรือมีเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งครรภ์^{14,27} นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ยังเป็นตัวกำหนดให้บุคคลตั้งใจกระทำพฤติกรรมกล่าวคือ มารดาวัยรุ่น

ที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำมักเป็นผู้ที่รับรู้ว่าคุณมีความรู้ และสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ได้แต่ไม่ป้องกัน²⁸ เพราะต้องการวางแผนที่จะไม่คุมกำเนิดหลังคลอดครั้งแรก เพื่อให้ตนเองตั้งครรภ์ซ้ำตามความตั้งใจ^{29,30}

จากปัจจัยดังกล่าวมา เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นต่างประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงอาจมีข้อจำกัดในการนำผลการศึกษามาใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นไทย ปัจจุบันยังมีข้อจำกัดการศึกษาเรื่องการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นต่อไป

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบไปข้างหน้าในเพศหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปีที่กำลังตั้งครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป ในแผนกฝากครรภ์โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เมษายน 2556 จำนวน 70 ราย ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รหัส HE 552180 ลงวันที่ 20 กันยายน 2555 และโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา รหัส 066/2013 ลงวันที่ 17 มกราคม 2556

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเองประมาณ 30 นาที ซึ่งมีทั้งหมด 5 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามเจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ซ้ำ ความรู้สึกและอารมณ์ต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ และพฤติกรรมที่แสดงถึงแนวโน้มในการตั้งครรภ์ซ้ำ เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 อันดับ (0=ไม่เห็นด้วย 5=เห็นด้วยมากที่สุด) การแปลผลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มมีเจตคติทางบวก และทางลบ 3) แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จำนวน 5 ข้อ ซึ่งประเมินการรับรู้ของหญิงตั้งครรภ์ว่าต้องการตั้งครรภ์ซ้ำตามความคาดหวังของกลุ่มบุคคลใกล้ชิด เช่น สามี มารดา คนในครอบครัวและเพื่อนหรือไม่มี เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 อันดับ (1=ไม่เห็นด้วย 5=เห็นด้วยมากที่สุด) การแปลผลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คล้อยตามและไม่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 4) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย การรับรู้ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการตั้งครรภ์ เช่น รายได้

การสนับสนุนให้คุมกำเนิดจากบุคคลในครอบครัวและบุคลากรทางการแพทย์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่เหมาะสมกับตนเอง เป็นแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 อันดับ (1=ไม่เห็นด้วย 5=เห็นด้วยมากที่สุด) การแปลผลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ รับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในระดับดีและไม่ดี และ 5) แบบสอบถามความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วยความต้องการและการวางแผนการตั้งครรภ์ซ้ำ การให้คะแนนเป็นแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 อันดับ (1=ไม่เห็นด้วย 5=เห็นด้วยมากที่สุด) การแปลผลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตั้งใจและไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ทั้งนี้เครื่องมือในการศึกษาตั้งแต่ลำดับที่ 2 ถึง 5 ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ 0.96, 0.80, 0.86 และ 1.00 ตามลำดับ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย และหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.72, 0.78, 0.81 และ 0.80 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบ ข้อมูลระหว่างกลุ่มตั้งใจและไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำโดยวิธี Chi square test หากขนาดตัวอย่างในแต่ละช่องตารางมีค่าน้อยกว่า 5 เกินร้อยละ 20 ของช่องตารางทั้งหมดจะใช้วิธี Fisher's Exact test สำหรับตัวแปรที่วิเคราะห์แล้วมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) จะนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยวิธี Binary Logistic Regression แสดงข้อมูลในรูป Odds ratio (OR) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% CI

ผลการศึกษา

ตลอดระยะเวลาที่ศึกษามีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำทั้งสิ้น 52 ราย และกลุ่มไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ 18 ราย จากตารางที่ 1 หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำมีอายุเฉลี่ย 18.09 ปี (SD=1.7) ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.3 อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ร้อยละ 82.7 จบการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าชั้นพื้นฐาน ร้อยละ 51.9 มีงานทำและมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,940 บาท โดยร้อยละ 82 มีรายได้ครอบครัวน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยประชาชาติ คือ 20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 75.0 อาศัยอยู่กับสามีตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์ โดยมีสามีเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินร้อยละ 73.1 สามีของหญิงตั้งครรภ์มีอายุเฉลี่ย 23.11 ปี (SD=4.77) ซึ่งร้อยละ 84.6 สามีของหญิงตั้งครรภ์จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่คือมีอายุมากกว่า 20 ปี การตั้งครรภ์ครั้งนี้ร้อยละ 51.9 เป็นการตั้งครรภ์กับสามีคนเดิม ร้อยละ 73.1 หญิงตั้งครรภ์มีบุคคลใกล้ชิดเคยเป็นแม่วัยรุ่น ร้อยละ 86.5 เป็นการตั้งครรภ์ที่ 2 และเคยมีบุตรมาแล้ว

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N=70)

ตัวแปร	ความตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ		รวม
	กลุ่มตั้งใจ (n = 52) จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มไม่ตั้งใจ (n = 18) จำนวน (ร้อยละ)	
1. อายุปัจจุบัน (ต่ำสุด 15 ปี สูงสุด 19 ปี, mean = 18.09, SD=1.7)			
- วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี)	4 (7.7)	6 (33.3)	10 (14.3)
- วัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี)	48 (92.3)	12 (66.7)	60 (85.7)
2. ระดับการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน ม. 3)			
- ต่ำกว่าหรือเทียบเท่า	43 (82.7)	17 (94.4)	60 (85.7)
- สูงกว่าขั้นพื้นฐาน	9 (17.3)	1 (5.6)	10 (14.3)
3. อาชีพ			
- ประกอบอาชีพ	27 (51.9)	8 (44.4)	35 (50.0)
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	25 (48.1)	10 (55.6)	35 (50.0)
4. รายได้ครอบครัว (mean = 10,940 บาท, SD = 7,217) คิดจากรายได้เฉลี่ย ประชาชนชาติ พ.ศ. 2556 คือ 20,000 บาท/เดือน			
- < 20,000 บาท	43 (82.7)	18 (100)	61 (87.1)
- ≤ 20,000 บาท	9 (17.3)	0	9 (12.9)
5. แหล่งสนับสนุนทางการเงิน			
- สามี	38 (73.1)	11 (61.1)	49 (70.0)
- บุคคลอื่น	14 (26.9)	7 (38.9)	21 (30.0)
6. การอยู่อาศัยก่อนตั้งครรรค์			
- อยู่กับสามี	39 (75.0)	11 (61.1)	50 (71.4)
- อยู่กับบุคคลอื่น	13 (25.0)	7 (38.9)	20 (28.6)
7. อายุของสามี (mean = 23.11 ปี, SD = 4.77)			
- น้อยกว่า 20 ปี	8 (15.4)	7 (38.9)	15 (21.4)
- มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	44 (84.6)	11 (61.1)	55 (78.6)
8. สถานภาพสมรส			
- แต่งงานใหม่	25 (48.1)	9 (50.0)	34 (48.6)
- ไม่ได้แต่งงานใหม่	27 (51.9)	9 (50.0)	36 (51.4)
9. บุคคลใกล้ชิดเป็นแม่เลี้ยง			
- มี	38 (73.1)	15 (83.3)	53 (75.7)
- ไม่มี	14 (26.9)	3 (16.7)	17 (24.3)
10. จำนวนครั้งของการตั้งครรรค์			
- ครรภ์ที่ 2	45 (86.5)	16 (88.9)	61 (87.1)
- ครรภ์ที่ 3	6 (11.5)	2 (11.1)	8 (11.4)
- ครรภ์ที่ 4	1 (1.9)	0	1 (1.4)
11. อายุขณะตั้งครรรค์ครั้งแรก (mean = 16.16 ปี, SD=1.07)			
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 ปี	30 (57.7)	14 (77.8)	44 (62.9)
- มากกว่า 16 ปี	22 (42.3)	4 (22.2)	26 (37.1)
12. บุตรที่มีชีวิต			
- มี	38 (73.1)	9 (50.0)	23 (32.9)
- ไม่มี	14 (26.9)	9 (50.0)	47 (67.1)
13. ประวัติการแท้ง/สูญเสียบุตร			
- เคยแท้ง/สูญเสียบุตร	21 (40.4)	11 (61.1)	38 (54.3)
- ไม่เคยแท้ง/สูญเสียบุตร	31 (59.6)	7 (38.9)	32 (45.7)
14. ประวัติการคุมกำเนิด			
- คุมกำเนิด (สม่ำเสมอ)	22 (42.3)	0	22 (31.4)
- ไม่คุมกำเนิด/คุมไม่สม่ำเสมอ	30 (57.7)	18 (100)	48 (68.6)
15. เจตคติต่อการตั้งครรรค์ซ้ำ			
- เจตคติทางบวก	51 (98.1)	13 (72.2)	64 (91.4)
- เจตคติทางลบ	1 (1.9)	5 (27.8)	6 (8.6)
16. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง			
- คล้อยตาม	51 (98.1)	9 (50.0)	60 (85.7)
- ไม่คล้อยตาม	1 (1.9)	9 (50.5)	10 (14.3)
17. การรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรรค์			
- ดี	47 (90.4)	12 (66.7)	59 (84.3)
- ไม่ดี	5 (9.6)	6 (33.3)	11 (15.7)

อย่างน้อย 1 คนถึงร้อยละ 73.1 โดยร้อยละ 59.6 ไม่เคยมีประวัติการแท้งมาก่อน ร้อยละ 57.7 ตั้งครรภ์ครั้งแรกอายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 16 ปี ซึ่งอายุเฉลี่ยขณะตั้งครรภ์แรก 16.16 ปี (SD=1.07) ร้อยละ 57.7 ไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอก่อนตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำร้อยละ 98.1 มีเจตคติทางบวกต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ และเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงคาดหวังให้ตนเองตั้งครรภ์ซ้ำ และร้อยละ 92.3 ระบุว่าตนเองมีความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้าน อาชีพ แหล่งสนับสนุนทางการเงิน ลักษณะการอยู่อาศัยก่อนตั้งครรภ์ สถานภาพสมรส อายุเมื่อตั้งครรภ์แรก บุตรที่มีชีวิต และ ประวัติการแท้งระหว่างกลุ่มตั้งใจและไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำด้วยวิธี Chi square test พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี Fisher's Exact test พบว่า อายุปัจจุบัน (p=0.015) อายุสามี (p=0.049) ประวัติการคุมกำเนิด (p=0.001) เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ (p=0.004) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (p=0.000) และการรับรู้ความ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi square test (N=70)

ตัวแปร	ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ		Chi square test	p-value
	กลุ่มตั้งใจ (n = 52)	กลุ่มไม่ตั้งใจ (n = 18) (ร้อยละ)		
1. อาชีพ (ร้อยละ)				
- ประกอบอาชีพ	51.9	44.4		
- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	48.1	55.6	0.299	0.584
2. แหล่งสนับสนุนทางการเงิน				
- สามี	73.1	61.1		
- บุคคลอื่น	26.9	38.9	0.921	0.340
3. การอยู่อาศัยก่อนตั้งครรภ์				
- อยู่กับสามี	75.0	61.1		
- อยู่กับบุคคลอื่น	25.0	38.9	1.264	0.261
4. สถานภาพสมรส				
- แต่งงานใหม่	48.1	50.0		
- ไม่ได้แต่งงานใหม่	51.9	50.0	0.020	0.888
5. อายุขณะตั้งครรภ์ครั้งแรก				
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 16 ปี	57.7	77.8		
- มากกว่า 16 ปี	42.3	22.2	2.311	0.129
6. บุตรที่มีชีวิต				
- มี	73.1	50.0		
- ไม่มี	26.9	50.0	3.228	0.072
7. ประวัติการแท้ง/สูญเสียบุตร				
- เคยแท้ง/สูญเสียบุตร	40.4	61.1		
- ไม่เคยแท้ง/สูญเสียบุตร	59.6	38.9	2.315	0.128

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Fisher's exact test (N=70)

ตัวแปร	ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ		Fisher's exact test	p-value
	กลุ่มตั้งใจ (n = 52)	กลุ่มไม่ตั้งใจ (n = 18) (ร้อยละ)		
1. อายุปัจจุบัน (ร้อยละ)				
- วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี)	7.7	33.3		
- วัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี)	92.3	66.7	7.179	0.015*
2. ระดับการศึกษา (ชั้นพื้นฐาน)				
- ต่ำกว่าหรือเทียบเท่า	82.7	94.4		
- สูงกว่าชั้นพื้นฐาน	17.3	5.6	1.508	0.435
3. รายได้ครอบครัว				
- < 20,000 บาท	82.7	100		
- ≥20,000 บาท	17.3	0	3.575	0.099
4. อายุของสามี				
- น้อยกว่า 20 ปี	15.4	38.9		
- มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	84.6	61.1	4.387	0.049*
5. บุคคลใกล้ชิดเป็นแม่วัยรุ่น				
- มี	73.1	83.3		
- ไม่มี	26.9	16.7	0.765	0.529
6. ประวัติการคุมกำเนิด				
- คุมกำเนิด (สม่ำเสมอ)	42.3	0		
- ไม่คุม / คุมไม่สม่ำเสมอ	57.7	100	11.106	0.001*
7. เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ				
- เจตคติทางบวก	98.1	72.2		
- เจตคติทางลบ	1.9	27.8	5.395	0.004*
8. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง				
- คล้อยตาม	98.1	50.0		
- ไม่คล้อยตาม	1.9	50.5	25.240	0.000*
9. การรับรู้ความสามารถ				
- ดี	90.4	66.7		
- ไม่ดี	9.6	33.3	5.679	0.027*

สามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ (p=0.027) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.167; 95%CI=0.041 – 0.686) โดยหญิงตั้งครรภ์ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายมีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.167 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น อายุสามีมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.286; 95%CI=0.085 – 0.959) โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีสามีอายุมากกว่ามีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.286 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีสามีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ประวัติการคุมกำเนิดมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression โดยคำนวณหา (OR) ที่ระดับ 95%CI

ตัวแปร	ความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ		OR	p-value
	กลุ่มตั้งใจ (n = 52)	กลุ่มไม่ตั้งใจ (ร้อยละ)		
1. อายุปัจจุบัน (ร้อยละ)				
- วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี)	7.7	33.3		
- วัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี)	92.3	66.7	0.167	0.041 – 0.686
2. อายุของสามี				
- น้อยกว่า 20 ปี	15.4	38.9		
- มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	84.6	61.1	0.286	0.085 – 0.959
3. ประวัติการคุมกำเนิด				
- คุมกำเนิด (สม่ำเสมอ)	42.3	0		
- ไม่คุม/คุมไม่สม่ำเสมอ	57.7	100	0.625	0.502 – 0.778
4. เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ				
- เจตคติทางบวก	98.1	72.2		
- เจตคติทางลบ	1.9	27.8	0.051	0.005 – 0.475
5. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง				
- คล้อยตาม	98.1	50.0		
- ไม่คล้อยตาม	1.9	50.5	0.020	0.002 – 0.174
6. การรับรู้ความสามารถ				
- ดี	90.4	66.7		
- ไม่ดี	9.6	33.3	0.213	0.055 – 0.817

ตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.625; 95%CI=0.502 – 0.778) โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอมีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.625 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่คุมกำเนิดสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านเจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.015; 95%CI=0.005 – 0.475) โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีเจตคติทางบวกต่อการตั้งครรภ์ซ้ำมีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.015 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีเจตคติทางลบ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.020; 95%CI=0.002 – 0.174) โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.020 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจ

ตั้งครรภ์ซ้ำที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (OR=0.213; 95%CI=0.055 – 0.817) โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ในระดัที่ดี มีโอกาสตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำเป็น 0.213 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับมารดาวัยรุ่นที่มีการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์ในระดัที่ไม่ดี

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับพื้นฐานและมีงานทำแล้ว ประกอบกับวัยรุ่นตอนปลายจะมีสภาพทางร่างกาย เจริญเติบโต อารมณ์นั้นคงมากขึ้น มีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โกล่เคียงวัยผู้ใหญ่ ตลอดจนรับรู้ผลของการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น³¹ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผ่านมาที่ระบุว่า วัยรุ่นตอนปลายจะมีความตั้งใจในการตั้งครรภ์ซ้ำมากกว่าหญิงวัยรุ่นตอนต้น หากวัยรุ่นไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอหลังสิ้นสุดการตั้งครรภ์แรก^{22,23} มักตั้งครรภ์ซ้ำอีกในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย³² อายุของสามีมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ทั้งนี้อธิบายได้จากการที่สามีอายุมากกว่านั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเชื่อว่าสามีมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะเป็นผู้นำ และสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้³³ สอดคล้องกับการศึกษาผ่านมาที่ระบุว่าวัยรุ่นมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำได้หากสามีอายุมากกว่า^{14,21} ประวัติการคุมกำเนิดมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่ระบุว่าวัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์จะมีอัตราการคุมกำเนิดและความสม่ำเสมอในการคุมกำเนิดน้อยกว่าวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์³⁴

เจตคติต่อการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ อธิบายได้ว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำส่วนใหญ่ร้อยละ 73.1 เคยมีบุตรและมีประสบการณ์การเป็นมารดาแล้ว อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์แล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยอมรับการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีการอยู่อาศัยกับสามีมาก่อนการตั้งครรภ์ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อการตั้งครรภ์ จึงทำให้เกิดความตั้งใจที่จะตั้งครรภ์ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผ่านมาที่ระบุว่ามารดาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำ มักเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการตั้งครรภ์^{25,26} หรือมีเจตคติเชิงบวกต่อการตั้งครรภ์ครั้งแรก²³ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีพฤติกรรม ตามแผนที่ว่า หากบุคคลเชื่อว่ากระทำพฤติกรรมใดแล้ว ให้ผลดีกับตนเอง บุคคลนั้นจะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น และตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม²⁰ กล่าวคือ หากมารดาวัยรุ่น เชื่อว่าการ

ตั้งครรภ์ซ้ำเป็นสิ่งที่ดี และประเมินว่าการตั้งครรภ์ซ้ำให้ผลบวกมากกว่าผลลบแก่ตนเอง มารดาวัยรุ่นจะมีเจตคติทางบวกส่งผลให้เกิดความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ กล่าวคือ หากหญิงวัยรุ่นรับรู้ว่ามีหรือบุคคลใกล้ชิดคาดหวังให้ตนเองตั้งครรภ์ หญิงวัยรุ่นจะมีแนวโน้มตั้งครรภ์ซ้ำ ตามความต้องการของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งก่อนตั้งครรภ์กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75 อาศัยอยู่กับสามี และส่วนใหญ่ร้อยละ 84.6 มีสามีอายุมากกว่า อธิบายได้จากบริบทของสังคมไทยที่หล่อหลอมให้เพศหญิงเชื่อฟังและยอมรับการตัดสินใจของเพศชาย³³ ดังนั้น หากสามีคาดหวังให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ย่อมทำให้วัยรุ่นเกิดความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาระบุว่า ความต้องการมีบุตรของสามีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ²¹ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.1 มีบุคคลใกล้ชิด เช่น มารดา พี่สาวหรือญาติพี่น้องเคยเป็นมารดาวัยรุ่น และมีเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งครรภ์ เป็นต้น ถือว่า กลุ่มอ้างอิงดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตั้งครรภ์ของวัยรุ่น และเป็นแบบอย่างที่ทำให้วัยรุ่นเห็นว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ใช่เรื่องเสียหาย สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า วัยรุ่นที่มีมารดา พี่สาวหรือญาติพี่น้องเคยเป็นแม่วัยรุ่น หรือมีกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกันกำลังตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์และทำนายการตั้งครรภ์ซ้ำได้^{14,25,27} ผลการศึกษานี้สนับสนุนทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ระบุว่า เมื่อบุคคลตั้งใจกระทำพฤติกรรมใดนั้น ก็ต่อเมื่อประเมินแล้วว่าบุคคลตามกลุ่มอ้างอิงคาดหวังสนับสนุนหรือเป็นต้นแบบให้กระทำพฤติกรรมนั้น²⁰

การรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ สะท้อนให้เห็นว่ามารดาวัยรุ่นกลุ่มนี้รับรู้ว่าจะตนเองสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ แต่ไม่ป้องกัน เพราะมีปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้วัยรุ่นไม่ป้องกันการตั้งครรภ์ เช่น สามีต้องการมีบุตร แต่งงานใหม่ และเคยแท้ง เป็นต้น การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาระบุว่า วัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์จะมีอัตราการคุมกำเนิดและความสม่ำเสมอในการคุมกำเนิดน้อยกว่าวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์³⁴ และมารดาวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการเพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับดี แต่มีการคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ เพราะคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เพียงไม่กี่ครั้งไม่สามารถทำให้ตั้งครรภ์ได้²⁸ ประกอบกับระยะพัฒนาการของวัยรุ่นทางด้านความคิดและสติปัญญาที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ แต่ยังคงขาดการคิดไตร่ตรองถึงผลดีและผลเสียที่จะตามมา จึงทำให้มารดาวัยรุ่นกลุ่มนี้คุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ หรือไม่คุมกำเนิดจึงเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำตามมา³⁵

ข้อจำกัดการศึกษานี้คือ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำในแผนกฝากครรภ์เพียงกลุ่มเดียว อาจทำให้มีข้อจำกัดในการอ้างอิงสู่ประชากรมารดาวัยรุ่นกลุ่มอื่นๆ อีกทั้งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย อาจทำให้ไม่พบนัยสำคัญในตัวแปรบางตัว แบบสอบถามที่สร้างขึ้นส่วนใหญ่ได้มาจากการศึกษาต่างประเทศ ลักษณะข้อคำถามบางส่วนอาจไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาในมารดาวัยรุ่นที่มาใช้บริการในแผนกอื่น เช่น ห้องคลอด สูติกรรม หรือ นรีเวชกรรม เป็นต้น พัฒนาแนวทางป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นโดยประเมินความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด และพัฒนาแบบสอบถามให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยต่อไป

สรุป

มารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ได้แก่ อายุ อายุของสามี ประวัติการคุมกำเนิด เจตคติต่อการตั้งครรภ์ซ้ำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันการตั้งครรภ์

เอกสารอ้างอิง

1. Adolescent pregnancy: a culturally complex issue. World Health Organization 2009; 87:410-411.
2. Desirae MD, Karen HJ. Adolescent Pregnancy in America: Causes and Responses. VJSNE 2007; 30:4-12.
3. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย [ออนไลน์] 2554 [อ้างเมื่อ 2 มกราคม 2555]. จาก <http://childpregnancy.m-society.go.th>.
4. กรองกาญจน์ ศิริภักดี. เรื่องน่ารู้การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น [ออนไลน์] 2552 [อ้างเมื่อ 7 กรกฎาคม 2553]. จาก <http://www.stouhealth.org>
5. ชลทิศ อุไรฤกษ์กุล. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น [ออนไลน์] 2554 [อ้างเมื่อ 2 มิถุนายน 2554]. จาก <http://www.hpe4.anamai.moph.go.th>
6. แผนกห้องคลอด โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา. ทะเบียนคลอดโรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา พ.ศ. 2553. นครราชสีมา: โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา [เอกสารอัดสำเนา]; 2553.
7. Adolescent Pregnancy (Issues in Adolescent health and Development), World Health Organization 2004.
8. Conde-Agudelo A, Belizun JM, Berman R, Brockman SC, Rosas-Bermudez A. Effect of the interpregnancy interval after an abortion on maternal and perinatal health in Latin America. BJOG 2005; 89 (Suppl 1):S34-40.

9. Mahavarkar SH, Madhu CK, Mule VD. A comparative study of teenage pregnancy. *JOGC* 2008; 28:604-607.
10. Reime B, Schuching BA, Wenzlaff P. Reproductive outcome in adolescents who had a previous birth or an induced abortion compared to adolescents' first pregnancies. *BMC Pregnancy and Childbirth* 2008; 8:1-7.
11. Partington SN, Steber DL, Blair KA, Cisler RA. Second births to teenage mothers: Risk factors for low birth weight and preterm birth. *Perspect Sex Reprod Health* 2009; 41:101-9. doi:10.1363/4110109.
12. Pfitzner, MA, Hoff C, McElligott K. Predictors of repeat pregnancy in a program for pregnant teens. *J Pediatr Adolesc Gynecol* 2003; 16:77-81.
13. Polit DF, Kahn JR. Early subsequent pregnancy among economically disadvantaged teenage mothers. *Am J Public Health* 1986; 76: 167-71.
14. Raneri LG, Wiemann CM. Social ecological predictors of repeat adolescent pregnancy. *Perspect Sex Reprod Health* 2007; 39:39-47.
15. Manlove J, Mariner C, Papillo AR. Subsequent fertility among teen mothers: Longitudinal analyses of recent national data. *NCFR* 2000; 62:430-448.
16. Polit DF, Kahn JR. Early subsequent pregnancy among economically disadvantaged teenage mothers. *Am J Public Health* 1986; 76: 167-71.
17. El-Kamary SS, Higman SM, Fuddy L, McFarlane E, Sia C, Duggan AK. Hawaii's healthy start home visiting program: Determinants and impact of rapid repeat birth. *Pediatrics* 2004; 114:e317-26.
18. Kalmuss DS, Namerow PB. Subsequent childbearing among teenage mothers: The determinants of a closely spaced second birth. *Fam Plann Perspect* 1994; 26(4):149-53, 159.
19. Matsuhashi Y, Felice ME, Shragg P, Hollingsworth D.R. Is repeat pregnancy in adolescents a 'planned' affair?. *SAHM* 1989; 10:409-12.
20. Ajzen I. The Theory of Planned Behavior. *OBHDP* 1991; 50:179-211.
21. Boardman LA, Allsworth J, Phipps MG, Lapane KL. Risk factors for unintended versus intended rapid repeat pregnancies among adolescents. *SAHM* 2006; 39:597. e1-8. Epub 2006 Jul 10.
22. Coard SI, Nitz K, Felice ME. Repeat pregnancy among urban adolescents: Sociodemographic, Family, and Health Factor. *Adolescence* 2000; 35:193-200.
23. Stevens-Simon C, Kelly L, Singer D, Cox A. Absence of negative attitude toward childbearing among pregnant teenager: A risk factor for rapid repeat pregnancy. *Arch Pediatr Adolesc Med* 1996; 150:1037-43.
24. Rubin V, East PL. Adolescents' pregnancy intentions: relations to life situations and caretaking behaviors prenatally and 2 years postpartum. *SAHM* 1999; 24:313-20.
25. Bull S, Hogue CJR. Exploratory analysis of factors associated with teens' repeated childbearing. *JHC PU* 1998; 9:42-61.
26. Herrman JW. The voices of teen mothers: the experience of repeat pregnancy. *MCN* 2006; 31:243-9.
27. Gillmore MR, Lewis SM, Lohr MJ, Spencer MS, White RD. Repeat pregnancies among adolescent mothers. *ncfr* 1997; 59:36-550.
28. Herrman JW. Repeat pregnancy in adolescence: Intentions and decision making. *MCN* 2007;32:89-94.
29. Stevens-Simon C, Kelly L, Singer D, Nelligan D. Reasons for first teen pregnancies predict the repeat of subsequent Teen conceptions. *Pediatrics* 1998; 101:1-6.
30. Gilliam ML, Warden M, Goldstein C, Tapia B. Concerns about contraceptive side effects among young Latinas: A focus-group approach. *Contraception* 2004; 70:299-305.
31. Sieving R, Stevens AB. Adolescent Psychosocial Development: Implication for pregnancy and Prenatal Care. Minnesota; 2000.
32. de Futima Rato PM, de Souza e SR, Chalem E, Mitsuhiro SS, Barros MM, Guinsburg R, et al. Brief report: A socio-demographic profile of multiparous teenage mothers. *J Adolesc*. 2009; 32:715-721.
33. วาทีนีย์วิชัยยา. "แม่วัยรุ่น": ประสบการณ์ชีวิต และเพศภาวะ The Teenage Mother: Lived Experiences and Gender [ออนไลน์] 2554 [อ้างเมื่อ 2 มิถุนายน 2555]. จาก <http://www.tu.ac.th/org/research/GS>.
34. Rosengard C, Phipps M, Adler NE, Ellen JM. Adolescent pregnancy intentions and pregnancy outcomes: A longitudinal examination. *J Adolesc* 2004; 35:453-61.
35. Weinberger DR, Elvevage E, Giedd JN. The adolescent brain: A work in progress. Washington, DC: NW suite; 2005.

